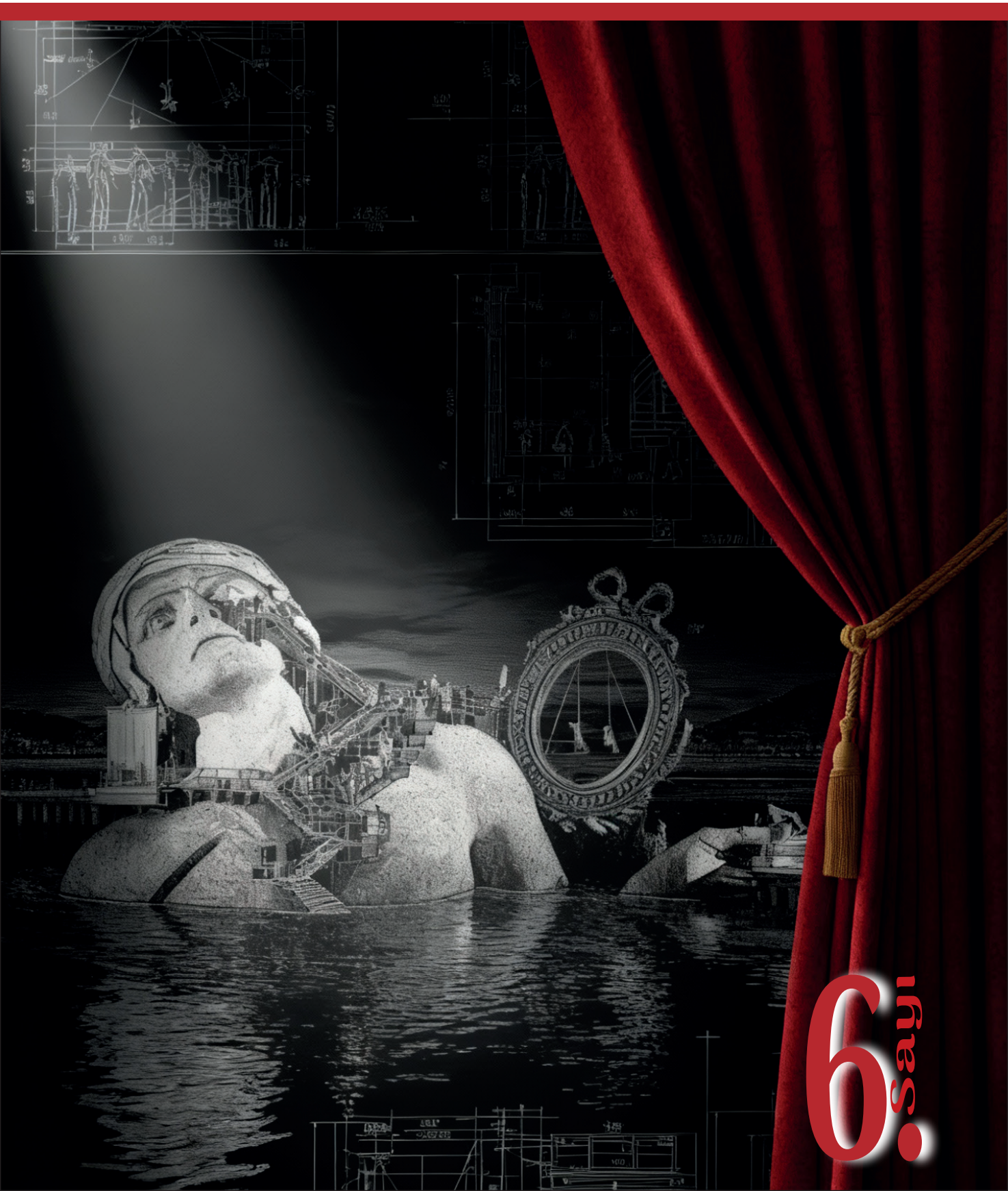
TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ

SANAT TOZU

ŞANTİYE TOZU TİYATROSU

Aylık Kültür ve Sanat Eki

Kasım 2025 Sayı: 6 Yıl: 1

6. Sayı

İçindekiler

3 **Dünden Bugüne Şantiye Tozu Tiyatrosu – 2**
..... Anıl ÜLKER – Pınar İLHAN

Göl Üstü Sahnesi 6
Suat ÜNALDI

9 **Mimarlıkta Çok Amaçlı Tuzak ya da Tiyatronun Çok Amaçlı Salonlardaki Mücadelesi**
Kemal Korhan OKOLDAN

Deprem ve Tiyatro Binaları 11
Taha Ayberk YOL

13 **Sofranın Sanatı Besleyen Yönü**
Emine AKI

Tiyatronun Pek Bilinmeyenleri!.. 16
Ayşegül YALÇINER

18 **Sanatla Randevu: Kasım**
Dilara ŞENGEL

Şiir/Uyumayan 20
Esin AÇIL

Bu dergi, İzmir İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi ve Şantiye Tozu Tiyatrosu'nun aylık kültür ve sanat ekidir. Ayda bir yayınlanır.

Sorumlu Yayın Kurulu Üyesi
Ferhat OKUYUCU

Bu Sayıda Katkıda Bulunanlar:
Anıl ÜLKER, Ayşegül YALÇINER, Dilara ŞENGEL, Emine AKI, Esin AÇIL, Kemal Korhan OKOLDAN, Suat ÜNALDI, Taha Ayberk YOL,
Grafik Tasarım: Pınar İLHAN

EDİTÖRDEN...

Sevgi ve Saygıdeğer Okuyucular,

Kasım'da sanat bir başkadır...

Bir önceki sayımızda, daha önce sahnelediğimiz oyunlardan bahsetmiştik. Bu sayımızda ise etkinliklerimizi anlatmak istedik. Dünden bugüne hangi yollardan geldik, neleri aştık, bilmek ister misiniz? Bir önceki sayımızı da okursanız, başardıklarımıza ve gelecekte yapacaklarımıza tanıklık etmiş olacaksınız. Bu sebeple, eğer fırsatınız olmadıysa, bir önceki sayımızı da okumanızı tavsiye ederim.

Sevgili Anıl Ülker ve Pınar İlhan, bu konuda bize büyük destek oldular.

Sayın Suat Ünaldı, ki kendisi de bir tiyatro sanatçısıdır, bize Göl Üstü Sahnesi yazısıyla Avusturya'dan katıldı. Kendi tabiriyle:

"Kordon'da, denize karşı bir tribünde oturuyorsunuz; önünüzde denizin üstünde görkemli bir sahne var."

Bu yazının bize ve hayal dünyamıza kattıklarına tanıklık etmiş olacaksınız ve eminim siz de etkileneceksiniz.

Sayın Mimar Kemal Korhan Okaldan, "Mimarlıkta Çok Amaçlı Tuzak ya da Tiyatronun Çok Amaçlı Salonlardaki Mücadelesi" başlıklı yazısıyla bize destek verdi. Değerli mimarımıza bu güzel makalesi için ayrıca teşekkür ederiz.

30 Ekim, maalesef ki öncelikle İzmirlilere ve özellikle bizlere acı dolu anları hatırlatıyor. Biz İmo olarak unutmadık ve unutturmayacağız ki bir daha yaşanmasın. İnşaat mühendisi Taha Ayberk Yol, "Deprem ve Tiyatro Binaları" hakkındaki yazısıyla katkıda bulundu.

Cemal Süreya, Ahmet Arif, Attilâ İlhan, Özdemir Asaf ile aynı sofrada oturduğunuzu düşünsenize... Ya da Şener Şen, Hakkı Karadayı, Münir Özkul, Halit Akçatepe, Kemal Sunal ile... İşte böyle sofralar, sanatın konuşulduğu sofralardır. Sofranın sanatı besleyen yönününü Sayın Emine Akı bizlere aktardı.

Tiyatro sanatçısı Ayşegül Yalçıner, "Tiyatronun Pek Bilinmeyenleri" adlı yazısıyla hem tiyatronun hem de tiyatrocuların yaşadığı zorlukları anlattı. Bu arada, 6 Kasım Perşembe günü sahnelenecek "Müzeyyen" adlı oyunundan da bahseti.

Hazır Müzeyyen adlı oyundan söz etmişken, Dilara Şengel, "Sanatla Randevu" köşesinde Kasım ayının etkinliklerini paylaştı. Kaçırmamanızı tavsiye ederim.

Son olarak, Esin Açıl bizlere "Uyumayan" adlı şiiriyle katıldı. Bazı şiirler vardır; her okunuşta farklı anlamlar hissedersiniz. Yani o şiir, aslında sizin duygu dünyanızla hatta okuduğunuz zamanla birlikte farklı anlamlara ulaşabilen şiirlerdendir. "Uyumayan" da onlardan biri. Bu şiiri özellikle gece, sevdiklerinize iyi geceler dedikten sonra okumanızı tavsiye ederim.

Sanatla kalın.

Ferhat OKUYUCU

DÜNDEN BUGÜNE 2

"ŞANTİYE TOZU TİYATROSU"

Şantiye Tozu Tiyatro Topluluğu, İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi çatısı altında, mesleğin disiplinli yapısını sanatın özgür ruhuyla buluşturmak amacıyla kuruldu. Bunu daha önceki sayımızda belirtmiştik. Bu sayıda biraz daha farklı bir amacı açıklamak gerektiğini düşünüyoruz. Amacımız, bu çatı altında, yalnızca sahnede değil, yaşamın her alanında dayanışmayı, üretkenliği ve yaratıcılığı çoğaltmaktır. Diğer bir deyişle Şantiye Tozu Tiyatro Topluluğu, yalnızca oyun sahneleyen bir topluluk değil, sanatın ışığında yön bulan bir pusuladır.

Bizim için tiyatro, yaşamın sahnesine ayna tutmanın, görünmeyeni görünür kılmanın bir yoludur. Her replik, her jest, her sessizlikte toplumun kendi sureti yankılanır. Biz o yankıyı büyütür, ona biçim veririz. Gemi kaptanı nasıl denizin dalgalarını okuyarak rotasını çizerse, biz de toplumun ruh hâlini sezerek yol alırız. Sahnemiz, bir inşa alanıdır aslında, yalnızca sanat üretmeyiz, aynı zamanda düşünceyi, duyguyu ve farkındalığı da öreriz. Bu yönüyle Şantiye Tozu, kültürel gelişimin görünmez iskelelerini kuran bir kolektif; sanat aracılığıyla toplumun bilinç katmanlarında yeni yapılar yükselten bir mühendisliktir.

Bizler, mühendisliğin teknik doğruluğu ile sanatın insana dokunan estetiği arasında bir köprü kurmaya çalışıyoruz. Her sanat çalışması, her etkinlik, mühendisliğin toplumsal yönünü görünür kılmanın; kentlerin, yapının ve insanın bir bütün olarak ele alınabileceğini göstermenin bir yolu bizim için.

Tiyatro, film, atölye ya da sosyal dayanışma etkinliği fark etmeksizin, Şantiye Tozu Tiyatro Topluluğu olarak üretim ve paylaşımın her biçimine alan açmaya çalışıyoruz. Çünkü biz, sahneyi yalnızca oyunların değil, fikirlerin ve duyguların da paylaşıldığı bir zemin olarak görüyoruz. Bize göre katılan her kişi ister oyuncu, ister izleyici olsun, bu kolektif sürecin bir parçasıdır. Amacımız, mühendisliğin topluma temas eden yüzünü güçlendirmek, kültür ve sanat aracılığıyla daha yaşanabilir, daha duyarlı bir dünya inşa etmektir. Gelin katılın bize. Bu dünyayı birlikte güzelleştirelim.

Anıl ÜLKER
Pınar İLHAN

Şantiye Tozu Tiyatrosu olarak bugüne kadar yaptığımız etkinlikler.

1. Sevgi Evleri 23 Nisan Etkinliği

24 Nisan 2016 Çiçekli Köy

6. Tahsin Vergin Gençlik Günleri Pikniği Etkinlikleri Kemalpaşa

Üye Çocukları İçin Yaz Okulu

23 Temmuz-16 Ağustos 2018 İmo

2. Genç İnşaat Mühendisleri Kampı

27-29 Temmuz 2018 Gümüldür

1. İş Yeri Ve İlçe Temsilciliği Eğitimi

4-5 Şubat 2017 Çeşme

"Mesleğin Cinsiyeti Yoktur" Kısa Metraj Film

8 Mart 2017 İmo İzmir

3. İş Yeri Ve İlçe Temsilciliği Ve Yardımcıları Eğitimi / Evrim Selvi Eşliğinde DISC

11 Ekim 2018 İmo

3. Genç İnşaat Mühendisleri Kampı

2-4 Ağustos 2019 Pamucak

2. Sevgi Evleri 23 Nisan Etkinliği

23 Nisan 2017 Çiçekli Köy

İş Yeri Ve İlçe Temsilciliği Eğitimi

13-14 Ocak 2018 Kuşadası

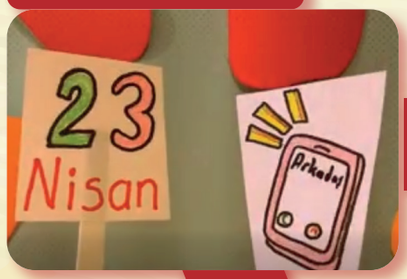
Elim Sende Farkındalık Projesi Eğitimi

4 Mart 2018 İzbb

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı 100 Yıl Dönümü Videosu

23 Nisan 2020

genç-İMO İzmir Kampı

28-29 Eylül 2019 Seferihisar

19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı 101 Yıl Dönümü Videosu

19 Mayıs 2020

Göl Üstü Sahnesi

Avusturya / Bregenz

Suat ÜNALDI
Tiyatro Sanatçısı

Bir an bir cümle; ötesini berisini hiç düşünmeden, plansız, programsız, amasız, fakatsız geçiveriyor zihnimden: "Burada yaşamak ne güzel olurdu!"

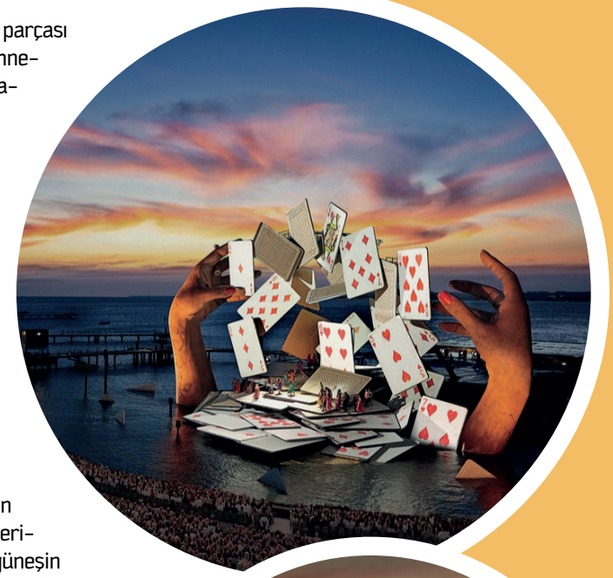

2011 Kasım'ı... Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu'nun "Tanımadığım Adamlar" oyunu ile Avusturya Bregenz'e turneye gidiyoruz. Bregenz'in ismini tiyatrodaki Özdemir (Çiftçioğlu) abimden defalarca duymuştum, oradaki çocuklarla yaptığı tiyatro atölyelerinden dolayı tanıyordu şehri. Turne tarihi geldi. Ekip gitti, Özdemir Abim ve ben ise Akbank Sanat Çocuk Tiyatrosu'ndaki oyunumuz sebebiyle bir gün gecikmeli gittik. Bregenz'e vardığımızda hava çoktan kararmıştı. Etrafı pek görme fırsatımız olmadı. Ertesi gün ilk fırsatta sokaktaydık. Özdemir Abim beni gezdiriyordu. Gezdiriyordu derken, gidilip görülmesi gereken bir yer vardı ve beni oraya doğru götürüyordu. Bodensee (Konstanz Gölü) kıyısında hızlı denebilecek adımlarla yürüyoruz. Bir yandan etrafımı saran doğal güzelliği algılayıp tadını çıkarmaya çalışıyorum, bir yandan da bir yere mi yetişmemiz gerekiyor diye düşünmekten kendimi alamıyorum. Bir açıklığa varıyoruz, daha doğrusu ismini sonradan öğrendiğim bir meydan: Viyana Senfoni Orkestrası Meydanı. Meydanın etrafı ağaçlarla çevrili. Sadece göl tarafında kalan kısmında oldukça büyük bir yerleşke var. İlk bakışta ortada yükselen binanın bir gösteri salonu olduğu, sahnesinin üstünde yükselen oldukça yüksek çatısından belli oluyor. Bu binanın hemen yanında da seyirci tribünü var, göle doğru inşa edilmiş ve kısmen transparan, yani kimi yapı elemanları camdan. Bu ilk bakışı geride bıraktıktan sonra, yürümeye devam ediyoruz. Seyirci tribünün altında bir giriş görünüyor, biz de oraya doğru gidiyoruz. Girişin hemen sol tarafındaki duvarda dijital baskı şeklindeki yağlı boya tabloyu andıran birkaç resim bizleri karşılıyor. Resimlerin detayına dikkat kesilmeden, kendimi girişin içine doğru bırakıyorum. Giriş koridoru bitip de tekrar gökyüzünün altına çıktığımda, karşılaştığım manzara nefesimi kesiyor. Az önce dikkat etmediğim yağlı boya tabloyu andıran resimlerden birinin gerçek hali karşımda: André Chénier Operasının, Bregenz Festivali için yapılmış prodüksiyonun göl üstündeki sahnesi. Öylece bakıyorum, daha doğrusu sadece bakabiliyorum, çünkü keyiften uyuşmuş vaziyetteyim. Âna bırakıyorum kendimi. Zihnim hiç olmadığı kadar sakin ve huzur dolu. Tadını çıkarıyorum her geçen saniyenin. Bir an bir cümle; ötesini berisini hiç düşünmeden, plansız programsız, amasız fakatsız geçiveriyor zihnimden: "Burada yaşamak ne güzel olurdu!" Cümle geldiği hız ve bilinmezlikle kayboluyor, unutuyorum cümleyi istemsizce. Yıllar sonrasında göl sahnesinde durmuş, yine sahneye bakıyorum. O cümle geliyor aklıma ve yüzümde manasız bir gülümseme beliriyor. Ve diyorum ki kendime: "Sen istedin Suat, burada yaşamayı sen istedin. Yani bu bir mucize değil, senin isteğin."

Avusturya'nın en batısındaki Vorarlberg Eyaleti'nin yaklaşık 30.000 nüfuslu başkenti Bregenz, Bodensee kıyısında, Almanya ve İsviçre arasında bulunmaktadır. Öyle ki Almanya'ya ya da İsviçre'ye buradan bisikletle dakikalar içinde ulaşabilirsiniz. Bregenz ismini, tarihte Roma İmparatorluğunun şehri olarak geçirdiği, Brigantium zamanından almaktadır. Brigantium ismi de İstanbul'un tarihteki isimlerinden Bizantium ile benzerliği ile dikkat çekmektedir. Bregenz'in içinde yer alan eski şehirde, o döneminin tüm mirası büyük bir özenle hala korunmaktadır. Yakın zamanda bu eski şehrin yamaçlarında antik bir tiyatro olduğunun keşfedilmesi de ayrı bir heyecana yol açmış bulunuyor. Yakın zamanda bu yapının da gün yüzüne çıkarılması ve Bregenz'in Kültür Başkenti sıfatına artı bir değer katması istenmektedir.

Kültür Başkenti sıfatını Bregenz'e kazandıran en önemli etken ise, her yaz düzenlenen Bregenz Festivali'dir. 1946 yılında, 2.Dünya Savaşı sonrası sanat ve kültürü yeniden canlandırmak amacıyla göl üstündeki iki mavna (güvertesiz büyük tekne) üzerinde Viyana Senfoni Orkestrası eşliğinde başlar festivalin hikayesi. İki mavnadan birinde orkestra yer alırken, diğerinde opera eserinin sahnesi kurulur. Başlangıçtan bu yana Viyana Senfoni Orkestrası festivalin ayrılmaz parçası olur ve festivalin ilgi görmesini sağlar. Diğer yandan göl sahnesi de festivalin, dünyadaki muadillerinin arasında öne çıkmasına sebep olur. 1980 yılına gelindiğinde festival için kapalı bir salon da inşa edilmiştir: Festspielhaus (Festival Evi) Festival programının çeşitliliğinin arttırılması amacıyla hayata geçirilen bu yapı, yıllar içinde festival haricinde yıl boyu süren ve dünyanın dört bir yanından gelen kültür sanat etkinliklerine ev sahipliği yapmaktadır. Festival Evi'nin inşasından sonra, her bir yapım göl sahnesinde iki sezon boyunca oynanır, iki yılda bir yapım değişir. 1946 yılından bu yana süregelen tarihinde sadece 2020 yazında pandemi sebebiyle festival iptal edilmiştir.

Festivalin başrolünü göl üstünde sahnelenen opera eserleri üstlenmektedir. Burada sahnelenen eserlerin en önemli özelliği sahne yapılarıdır. Göl üstünde, doğa ile iç içe inşa edilen ve doğanın sunduğu bütün nimetlerden sonuna kadar yararlanan opera sahneleri. Örneğin gösterinin başlamasını beklerken, sahnenin adeta içine doğru güneşin batışını seyredebilirsiniz. Zihninizde daha iyi canlanması için, İzmirli olmamın verdiği hakkı kullanarak, şöyle bir benzetme yapabilirim sanırım: Kordon da denize karşı bir tribünde oturuyorsunuz, önünüzde denizin üstünde görkemli bir sahne var, arka planda güneş batıyor ve birazdan opera başlayacak. Hayali bile bu kadar etkiliyken, inanın gerçeği inanılmaz derecede keyif verici. Güneşin batımıyla bitse neyse... Kimi zaman gökyüzünü kaplayan bulutlar sahnenin tamamlayıcısı oluyor, öylesine güzel bir arka plan oluşturuyorlar ki usta bir ressamın fırçasından çıkmış gibi adeta... Hele ki arka planda uzanan gölün kıyısındaki yakın uzaktaki yerlerde şimşek çakıyorsa, sahnede halihazırda mevcut olan ışık ve ses efektlerine doğal bir destek sağlamış oluyor. Bu yaz seyrettiğim "Der Freischütz" operasında bir benzerini kendim yaşadım. Eserin ortalarına yakın bir yerlerde, anlatıcı olarak sahnede bulunan "Şeytan" karakteri kendince hikâyeyi yorumlarken, birden kendi gücünün korkutuculuğunu göstermek üzere hiddetlendi, onun bu yükselmesine ışık ve ses efektleri de eşlik ettiler. Sahne zaten oldukça yükselmişken arka planda çakan şimşekler ve peşi sıra gelen gök gürlemeleri sahnenin lezzetini daha da arttırdı. Öyle ki seyirci bu denk gelişten kaynaklı şaşkınlıkla karışık hayranlığını, alkışlarıyla dışa vurmaktan kendisini alamadı.

Sahne teknik anlamda, göl üstüne kurulu kalıcı bir beton çekirdek kurulmaktadır. Bu çekirdek sayesinde sahne hava koşullarına, dalgaya ve rüzgâra karşı dayanıklılık kazanmaktadır. 2023 – 2024 yılları arasında bu çekirdek neredeyse tamamen yenilenmiştir. Bu süreçte hem çekirdeğin bir parçası olan sahne arkası kulisleri yenilenmiş, hem de hidrolik mekanizmalar, iki su altı tüneli gibi yeni teknik sistemler inşa edilmiştir.

Yaklaşık 1400 metrekare alana sahip sahnenin karşısında bulunan tribün de yine yaklaşık 7000 kişilik kapasiteye sahiptir. Bir ay süren festivalde göl sahnesindeki neredeyse hemen her gösteri kapalı gişe oynanmaktadır.

Göl sahnesinin kendine has bir ses sistemi bulunmaktadır. BOA 2.0 (Bregenz Open Acoustics) adı verilen bu sistem sayesinde seyirciler, sesin geldiği yönü sahne üstündeki konumla uyumlu biçimde duyabilir. Yani sahnedeki sesi olduğu yerde, "yerli yerinde" hisseder. Yapımın müziğini hayata geçiren Viyana Senfoni Orkestrası iç salonda eserleri icra ederken, bu sesinde hem sahne üstüne hem de seyirciye ulaştırılması kapsamlı bir teknik sistemle yapılmaktadır. Seyirci tribünün çeşitli yerlerine yerleştirilmiş olan ekranlardan, sahne üstündeki solistler orkestra şefini takip edip, eseri onun yönlendirmesi ile icra etmektedirler.

Her yapım için yeniden tasarlanan sahneler tamamen özgün ve devasa boyutlardadır. İnşa edilmesi ve sökülmesi oldukça kapsamlı planlama ve çalışma süreçlerinden oluşur. Göl sahnesinde gösterilen bir yapım iki yaz boyunca seyirci ile buluşur. Bu iki yaz arasında göl sahnesi ziyaretçilere açıktır, gelenler sahneyi ziyaret edebilirler. Yapım

Zihninizde daha iyi canlanması için, İzmirli olmamın verdiği hakkı kullanarak, şöyle bir benzetme yapabilirim sanırım: Kordon da denize karşı bir tribünde oturuyorsunuz, önünüzde denizin üstünde görkemli bir sahne var, arka planda güneş batıyor ve birazdan opera başlayacak. Hayali bile bu kadar etkiliyken, inanın inanın gerçeği inanılmaz derecede keyif verici.

ikinci yazını da geçirdikten sonra, festivalin bitimini takiben sahne sökülmeye başlar. Son yapım Der Freischütz'ün sahnesinin sökülmesi yaklaşık 1,5 ay sürdü. Şu anda da yeni yapım La Traviata'nın sahnesinin kurulmasına başlandı. Tahminimce Nisan 2026'da sahne kabaca kendini göstermeye başlayacaktır. Bu süreçler benim için her zaman heyecan verici olmuştur. Yeni yapımların hazırlıkları boyunca arada bir göl sahnesine uğrar, sahnenin son durumuna bakarım. Böylece en başından sonuna yaratıcı bir sürecin şahidi olurum.

Göl sahnesinde gösterilen yapımlarda olmazsa olmaz bazı efektler vardır. Suyun kullanılması bunlardan biridir. Örneğin Carmen Operasında final, suyun içinde Don Jose'nin Carmen'i boğmasıyla gerçekleşir. Yine Carmen bir sahnede askerlerin elinden kaçarken bir anda kendini göle atar ve yüzerek sahnenin arkasında gözden kaybolur. Der Freischütz'te açılış sahnesinde ağaca asılan Max, ipin kesilmesi sonucu suyun içine düşer ve bir daha su yüzüne çıkmaz. Tabi tüm bunlar hem sahnenin teknik donanımı sayesinde hem de işinin ehli profesyonel insan gücü yardımıyla gerçekleştirilmektedir.

Göl sahnesinin olmazsa olmaz diğer bir efekti ise dev hareketli sahne yapılarıdır. Rigoletto Operasında sahnedeki ana kısmın parçalanarak bir harabeye dönüşmesinin yanı sıra, Gilda'nın en önemli aryasını, sahnenin bir parçası olan sıcak hava balonuna binip, yaklaşık 30 metre yüksekte söylemesi buna örnek olarak verilebilir.

Diğer bir olmazsa olmaz efekt ise ateşin kullanılmasıdır. Madame Butterfly Operasının final sahnesindeki kağıt formundaki devasa sahnenin en tepesinde, kağıdın yanmasını temsilen yapılan ateş efekti yaklaşık 5 saniye sürmüştü ama yüz metre öteden öylesine devasa bir ateş efektinin sıcaklığını hala yüzümde hissederim. Muhteşem bir finaldi...

Seyirci tribünü tamamen açık hava altında bulunmaktadır. Bu sebeple seyircilerden korunaklı kıyafetlerle gelmeleri istenir. Her yapım belli bir yere kadar yağmura, fırtınaya karşı dayanıklıdır. Yağmurun çiselemesi gibi hafif durumlarda gösteri devam eder. Ne zamanki tehlike arz eden koşullar ortaya çıkar, o zaman gösteri sonlandırılır. Gösterinin sonlandırılmasına karar verildiyse, yaklaşık 1700 seyirci, bilet kategorilerine göre iç sahneye alınır, kalan kısım burada sahnelenir. Geriye kalan seyirciler için ise iki seçenek vardır: Gösteri 60 dakikadan kısa sürmüşse, bilet ücretleri iade edilir ya da başka bir gösteri için yeni bilet düzenlenir. Bu sürenin üstündeki iptallerde ise herhangi bir iade söz konusu değildir. Der Freischütz'ün genel provasında, uzaklardaki şimşekler ve gök gürlemeleri eserin yarısını biraz geçmişken, bir anda sahnenin olduğu yere ulaşmıştı. Birden indiren yağmur ve yıldırım tehlikesi sebebiyle prova yarıda kesildi. Tüm seyirciyle birlikte iç binaya sığınmak zorunda kaldık. Sanırım fırtınanın uzaklaşması 45 dakika kadar sürmüştü.

Festivalin ekonomik tarafına kısaca bakacak olursak: Yaklaşık 27 milyon Euro'luk bütçesinin yine yaklaşık 7 milyon Euro'su kamu kaynakları tarafından karşılanmaktadır. Festivalin bölgeye ve Avusturya'a kattığı doğrudan veya dolaylı katkısı yaklaşık 167 milyon Euro civarındadır. 2025 sezonunda yaklaşık 249.000 kişi festival ziyaretçisi olarak bölgeye gelmiştir.

Festivalin mutlaka bahsetmek istediğim diğer bir ekonomik yapısı ise sahne ömrü biten yapımların kostüm, aksesuar, teknik ekipman vesairesinin iki günlük Flohmarkt (Bitpazarı) etkinliğinde satışa sunulmasıdır. Bu etkinlik her seferinde büyük bir heyecanla beklenir. Sıkı takipçiler, yapımı sahnede gördüklerinde, çoğu zaman bu satışlarda ne almak istediklerine çoktan karar vermişlerdir zaten.

Uzun lafın kısası, Türkiye'deyken hiç opera gitmemiş, ilk operasını 2015 yılında Polonya'da küçük bir kasabada sahnelenen Carmen'i seyretmiş biri olarak, dünyanın en prestijli opera sahnesinin yakınında yaşıyor olmak ve tanıklık etmek, hayatın bana bir lütfu sanırım. Evet, bu benim isteğimdi ve gerçek oldu. Eğer ki yolunuz düşerse beklerim efendim. Burada anlatmaya çalıştığımı canlı canlı size aktarmak isterim. Festival zamanına da denk gelirseniz, mutlaka göl sahnesinde opera da seyrederiz.

Tamam hadi, biletler benden olsun, siz yeter ki çıkın çıkın gelin.

Mimarlıkta Çok Amaçlı Tuzak ya da Tiyatronun Çok Amaçlı Salonlardaki Mücadelesi

Kemal Korhan OKOLDAN
Mimar

Günümüz kentlerinde kültürel etkinliklerin yoğunlaştığı kamusal yapılarda, "çok amaçlı salon" kavramı hızla yaygınlaşmaktadır. Türkiye'de de çok amaçlı salonlar, toplumsal etkinliklerin bir arada yürütüldüğü esnek yapılar olarak gözümüze çarpar. Ancak bu salonların önemli bir kısmı sahne, sahne arkası, akustik, ışık düzeni ve seyirci alanı açısından ciddi teknik eksiklikler barındırmaktadır. Tiyatro oyunları açısından verimli bir oyunun sahneye konması ve maksimum performans alınması için yaşanılan sorunların tanımı ve alınabilecek önlemler mimari tasarım ve inşaat mühendisliği perspektifinden bu yazı ile irdelemekte ve çözüm önerileri sunulmaktadır.

Tiyatro yapısı her şeyden önce bir mekan tanımına ihtiyaç duyar mekan kavramını pek çok farklı bilimsel tanımını yapmak mümkündür, genel olarak "insanı çevreden belirli bir ölçüde ayıran ve içerisinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan boşluk" (Sürmeli, 2010:52) olarak tanımlayabiliriz.

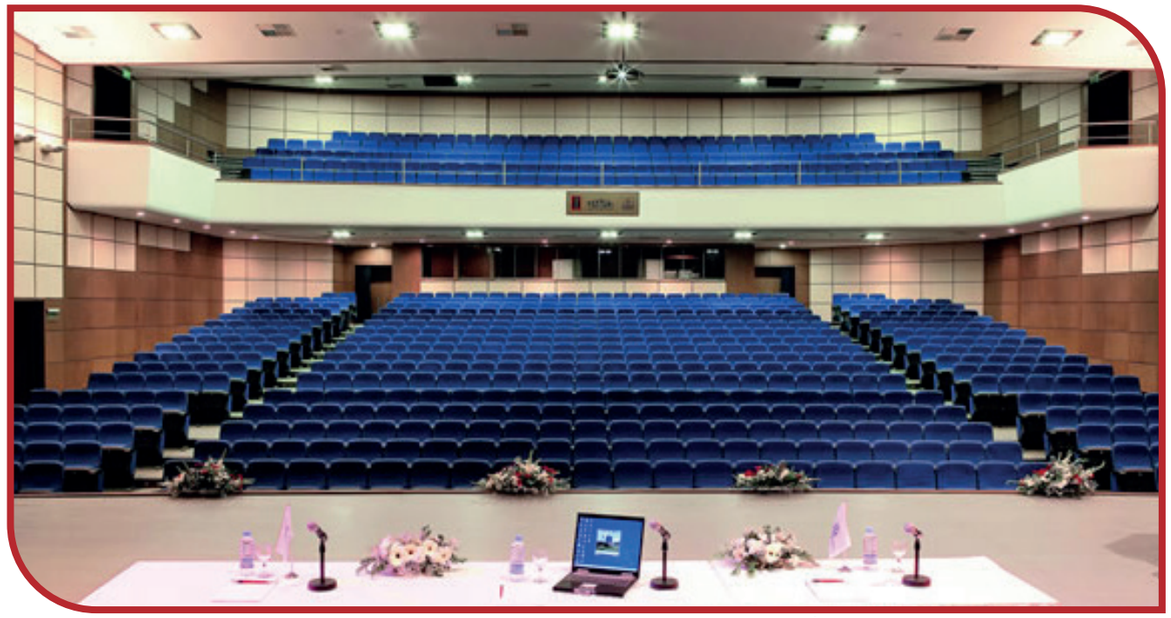
Tiyatro sanatında tiyatro sahnesi, yaşamın belirli kesitlerinin anlatımı için mekân oluşturmaktadır. Mekân kavramını Gideon şu şekilde tanımlamaktadır: "Algılanmayı bekleyen pasif bir hacim değildir mekân, insanın eylemleriyle sürekli yeniden oluşturulan, biçimlendirilen, farklı şekilde isimlendirilen bir metindir." (Gideon, 1967:18). Bu anlamda tiyatro sanatı hareketi ve eylemi merkezine alan mekân veya mekanlar oluşturur.

Genellikle tiyatro binası yapı çevresi kapatılmış bir iç Mekân'ı akla getirse de tiyatro mimari tarihi incelendiğinde görülmektedir ki, tiyatro oyununu gerçekleştirmek için kapalı bir mekân gerekli değildir. Antik Dönem tiyatrosunda açık hava tiyatrosu, Ortaçağ sahnelerinde ise bir sokak ya da meydan da tiyatro oyunları için kullanılabilen yerler ya da yapılardır. Bundan dolayı bir tiyatro eylemini gerçekleştirmek amacı ile oluşturulmuş; üstü kapalı ya da açık, sınırları mimari bir yapı ile çevrelenerek sınırları belirlenmiş ya da belirlenmemiş her alan tiyatro yapısı olarak adlandırılmaktadır. (Kuruyazıcı,2003).

Tiyatro yapıları açık hava ve kapalı tiyatro yapıları olarak ikiye ayrı biliriz ancak bu yazıda bizi ilgilendiren kısım kapalı tiyatro yapılarıdır. Kapalı tiyatro yapıları tarihsel süreç içeresinde birçok evrimden geçerek bugünkü modern yapıların içeresine evirilmiştir. Teknoloji tiyatro yapılarının ana tasarım kriterlerini doğrudan etkilemiştir.

Tiyatro yapılarında teknolojiyle sahneler hareketli zeminler haline gelmiştir. Dekorlar üç boyutlu hale gelmiş esnek değişebilir dekor ve duvarlar kullanılmaya başlanmıştır. Sahne profesyonel şekilde aydınlatılmakta aynı zamanda ses düzenleri kurulmakta bunları da sahneyi gören ses ve ışık odalarından yönetilmektedir. Ayrıca ses düzenleri çıplak ses içinde akustik tasarımlar kullanılmakta, sahne gerisinde hizmet odaları bulunmakta seyirciler sahneyi her noktadan görebilir haldedir.

Günümüzde kamu binalarında, belediye kültür merkezlerinde ve üniversite kampüslerinde "çok amaçlı salon" adı altında inşa edilen salonlar, sahne sanatlarından konferanslara kadar geniş bir kullanım alanına hitap eder. Ancak Türkiye'de yapılan birçok örnekte, bu salonların ne tiyatroya ne de konser salonuna tam olarak uygun olmadığı görülmektedir. Bu durum; akustik problemler, yanlış sahne kurgusu, kulis eksiklikleri ve teknik alan yetersizlikleriyle birleştiğinde, mekânın işlevini büyük ölçüde sınırlandırmaktadır.

MMO Tepekule Kongre, Sergi ve İş Merkezi "Anadolu" çok amaçlı salonu

Sahne Boyutları ve Oranları Problemi

Tiyatro salonlarında sahne derinliği, yüksekliği ve açıklığı; oyuncu hareketi, dekor yerleşimi ve ışık düzeni için özel hesaplarla belirlenir. Çok amaçlı salonlarda ise genelde sahne, platform mantığıyla 60–80 cm yükseltilmiş basit bir düzlem şeklindedir.

Yaygın hatalar; Dekor ve fon yerleşimi için alan sınırlıdır. Fon, genellikle duvar veya sabit perde olduğundan sahne derinliği hissi kaybolur. Sahne kotu düşükse, oyuncu sahne yerine "platform üstünde konuşuyormuş" gibi algılanır. Sahne genişliği fazla ama yüksekliği az olduğunda görüş kısıtlanır. Sahne yüksekliği yetersiz: Özellikle arka sıralardan görüş zayıflar; ayrıca ışık donanımı için gerekli kiriş yüksekliği kalmaz.

Sahne derinliği yetersiz: Tiyatro, konser, konferans gibi farklı kullanım türleri için gerekli dekor alanı ve oyuncu hareket alanı sağlanamıyor. Tiyatro, bale veya konser gibi performanslarda sahne mekânsal derinlik veremez, sanatsal etki azalır.

Öneriler; Sahne ağzı (proscenium) oranları tiyatro standartlarına yaklaştırılmalı: genişlik/yükseklik oranı yaklaşık 1,6–1,8 olmalı. Sahne derinliği en az 8–10 m olacak şekilde artırılmalı. Fon ile seyirci arasında mekânsal ayrım (black box etkisi) sağlanmalı. Zemin eğimi %1–2 olmalı; hem su gideri hem de oyuncu hareket konforu açısından.

Sahne Arkası ve Kulis Problemleri

Sahne arkası, bir tiyatro veya konser salonunun görünmeyen ama en hayati bölgesidir. Türkiye'de yapılan birçok salon, sadece sahne önüne odaklanırken, kulis alanları, sanatçı hazırlık odaları, dekor geçiş yolları ve depo alanları büyük oranda ihmal edilmektedir. Sahne arkası genellikle duvar veya sabit ahşap panellerle kapatılarak geçiş, dekor taşınması ve sanatçı hareketi engellenmektedir.

Yaygın hatalar: Kulislerin sahneyle bağlantısının olmaması. Dekor geçişlerinin dar koridorlara sıkıştırılması. Ses izolasyonunun yapılmaması (kulis sesi salona taşar). Acil çıkışların kulis içine açılması. Teknik personel sirkülasyonu seyirciyle kesişiyor. Yükleme kapısı veya servis girişi yetersiz, dekor ve ekipman taşımak zorlaşıyor.

Öneriler: Minimum kulis alanı sahne genişliğinin %30'u kadar olmalıdır. Dekor geçiş koridoru en az 2,4 m genişlikte yüksekliklerde dekor geçişlerine uygun minimum 4 metre olmalıdır. Dekor depoları, sanatçı odaları ve wc ler, atölyeler bulunmalıdır. Sanatçı girişleri seyirci alanlarından ayrılmalıdır.

Akustik Problemler

Türkiye'deki çok amaçlı salonlar çoğunlukla mikrofon esaslı sistemlerle projelendirilmiş olup çıplak ses performansları için uygun değildir. Ses yutucu yüzeylerin eksikliği, yanlış hacim oranları ve malzeme seçimleri problemi büyütmektedir. Tiyatro salonlarında akustik kontrol, sahne ağzından salona yönelen sesi optimum yaymak üzerine kuruludur.

Yaygın Hatalar; Akustik tasarım, genellikle mekân tamamlandıktan sonra fark edilen bir eksikliktir. Özellikle beton yüzeylerin hâkim olduğu çok amaçlı salonlarda, ses yankısı (reverberation) süresi genellikle 1.8–2.5 saniye arasında ölçülmekte, bu da konuşma anlaşılırlığını ciddi şekilde bozmaktadır. Çok amaçlı salonlarda düz yüzeyler, sert zeminler ve yüksek tavan yankı oluşturur. Konuşma anlaşılırlığı düşer. Müzik performanslarında ses dağılır, rezonans bozulur. Her işlev (konferans, konser, tiyatro) farklı akustik ihtiyaç duyar; çok amaçlı salonlarda bu farklar tek tip ses sistemiyle çözülemez.

Teknik Bilgiler: Optimum RT60 (çınlama süresi): 0.9–1.1 sn (konferans), 1.2–1.6 sn (müzik, tiyatro). Yansıtıcı yüzey eğimleri 12–18° Aralığında olmalıdır.

Öneriler; Yan duvarlarda ses emici paneller; hareketli akustik paneller ve açılır perdeler ile yankı kontrolü yapılmalı. Tavan yüzeylerinde difüzör plakalar. Zemin kaplamasında ses yutucu malzemeler (halı, akustik PVC). Hoparlör yerleşiminde simetri ve yansıma analizi ve Profesyonel ses sistemi kontrol odasından yönetilmeli.

Işık ve Kumanda Odası Problemleri

Çok sayıda salonda ışık kontrol odaları sahneye çok uzakta veya yanlış konumlandırılmıştır. Bu durum ışık operatörünün sahneyle doğrudan iletişimini engellemektedir. Tiyatro sahnelerinde aydınlatma ızgaraları, spot rayları, kontrol odası ve ses-ışık köprüleri bulunur. Çok amaçlı salonlarda genelde tavan lambaları, birkaç spot veya taşınabilir projektör vardır.

Öneriler: Işık kontrol odası sahne merkez aksına 30° açıyla konumlanmalıdır. Cam önünde yansıma önleyici film kullanılmalıdır. Ses kontrol odası çift camla ayrılmalı ve akustik yalıtım sağlanmalıdır. Ses ve ışık odaları sahneyi net bir şekilde görmelidir. Tavana truss veya grid sistemi monte edilerek projektör rayları yerleştirilmeli. LED spotlar ile hem tiyatro hem konferans kullanımı için esnek aydınlatma sağlanmalı. Ön sahne perdesi (velvet curtain) motorlu sistemle çalışmalı. Projeksiyon perdesi sahne fonundan bağımsız olmalı.

Seyirci Alanı - Görüş ve Eğim Problemleri

Seyirci alanında en sık rastlanan hata, sahneye uzaklığın fazla olması ve kot farkının yetersizliğidir. Bu durum çıplak gözle izlemeyi zorlaştırmakta ve sahne deneyimini zayıflatmaktadır.

Yaygın hata; Belediye ve nikah dairesi gibi salon seyirci zeminlerinin düz olması

Öneriler: İzleme açısı 27–35° arasında olmalıdır. Her koltuk önündeki görüş çizgisi bir önceki sıranın 12–15 cm üstünü görebilmelidir. Kademeli oturma sistemi veya modüler yükseltici tribün kullanılmalı. İlk sıranın sahneden uzaklığı 3–4 m olmalı; hem ses hem de görüş dengesi için. Böylece seyirci-oyuncu ilişkisi kuvvetlenir, performans algısı artar.

Sonuç ve Öneriler;

Çok amaçlı salonlar, küçük müdahalelerle yarı profesyonel tiyatro mekânlarına dönüştürülebilir.

Bu dönüşümün temel ilkeleri:

Görüş açısı + akustik + teknik altyapı dengesinin sağlanması,
Sahne arkasının işlevsel hâle getirilmesi,
Modüler sistemlerle esneklik kazandırılmasıdır.
Modüler sahne elemanları: Katlanabilir fonlar, taşınabilir ışık köprüleri.
Akustik perdeler ve hareketli paneller: İşleve göre yankı kontrolü.
Kademeli oturma sistemi veya yükseltilmiş arka sıralar.
Teknik alan oluşturma: Basit bir kontrol kabini, sahne arkası bağlantısı.
Mobil ışık ve ses altyapısı: Çok amaçlı kullanımda profesyonel sonuç verir.

DEPREM VE TİYATRO BİNALARI

Taha Ayberk YOL
İnşaat Mühendisi

Bu yazı konusu bana geldiğinde hemen araştırmaya başladım. Öncelikle hem İzmir'de hem de diğer illerde "tiyatro, kültür merkezi, gösteri sanatları" binalarının deprem dayanıklılığına ilişkin haberleri taradım. Ve gördüm ki durum binadan binaya çok farklılık göstermiş: bazı salonlar için güçlendirilme veya yenilenme planı kararları alınırken, bazıları içinse güçlendirmeye uygun olmadığı için yıkılma/yeni yapım kararı verilmiş. Yaptığım araştırmayı birkaç başlıkla sizlerle paylaşmış olayım.

Ülkemiz deprem kuşağında bu yüzden birkaç yılda bir şiddetli bir depreme denk geliyoruz ve bu zaman zaman yıkıcı sonuçlar doğuruyor. Bu bilinçle sanat alanında da yerel yönetimler ve belediyeler kapsamlı yapı envanteri çalışmaları başlattı. Bu deprem master planları kapsamında, farklı illerdeki bazı kültür merkezleri / tiyatro binaları "depreme dayanıklı değil" raporlarıyla teknik değerlendirmeleri yapıldı; bazıları güçlendirmeye uygun bulunmadı kapatıldı. Örneğin; İzmir Büyükşehir Belediyesi, özellikle 30 Ekim (2020) depreminin ardından kenti "yapı envanteri / deprem master planı" çalıştayları ve bina taramalarıyla izlemeye aldı; İzmir Büyükşehir Ana Hizmet Binası örneğinde bağımsız teknik raporlar, güçlendirmenin ekonomik ve teknik olarak uygun olmadığını gösterdi ve yıkıldı. İlçe bazlı detay çalışmaları ise hala yürütülüyor.

Sanat/ üniversite yapıları için hazırlanmış güçlendirme proje ve performans raporları mevcut; bu, kültür yapılarının da mühendislik değerlendirmelerine alındığını gösteriyor. Dokuz Eylül Güzel Sanatlar Fakültesi binasının da yıkım kararı alındığını ve onun da yıkıldığını görüyoruz.

Devlet Tiyatroları gibi merkezi kurumların faaliyet raporlarında tesis yenileme ve yeni bina yatırımlarına dair bilgiler, altyapı iyileştirme eğilimini gösteriyor.

Şu anda ne durumdayız? 2020 sonrası görüyoruz ki artan farkındalık sayesinde yerel envanter çalışmaları var; yüksek risk bulunan eski yapılar için ya güçlendirme ya da yeniden yapım kararları alınıyor. Ancak: Bazı salonlar sağlam veya güçlendirilmiş, bazıları ise riskli raporları almışken, genelleme yapmak doğru olmaz; bina bazlı rapor lazım. Ama ne yazık ki ben bazı raporlara ulaşamadım.

Not: Bazı teknik yapı/performans raporları (Performans Analizi, Yapı Kimlik Belgesi vb.) genelde belediye/işleten kuruluşa iletilir ve halka tam metin olarak her zaman yayımlanmaz; bu yüzden "rapor bulunamadı" demek, o raporun olmadığı anlamına değil; halka erişilebilir kopyası bulunamadığı anlamına gelir. Yani ben erişememiş olabilirim.

Peki bu raporlama süreci nasıl işliyor? Ülkemizde mevcut binaların deprem performansı 2018 Türkiye Bina Deprem Yönetmeliğine göre belirlenir. İlgili belediyeden yapının onaylı mimarı ve statik projesi temin edilerek, yapı alanında uzman SİM (Serbest İnşaat Mühendisliği) ve İTB (İşyeri Tescil Belgesi) olan İnşaat Mühendisliği ofislerine başvurulur. İnşaat Mühendislerince; 2018 Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'ne göre binaların statik röleve, karot, sıyırma, röntgen, temel muayene çukuru ve zemin etüt raporu işlemleri ile bilgiler toplanır. Bilgisayar ortamında, saha verileri ile desteklenmiş bilgiler ile modellenmiş binanın performans analizi yapılarak bina güvenlik seviyesi belirlenir.

Bulabildiğim kamuya açık kaynaklara dayanarak birkaç yapıyı paylaşmak isterim.

İzmir Devlet Tiyatrosu (Devlet Tiyatroları – İzmir şubeleri): Genel olarak kültürel-kentsel koruma ve restorasyon gündeminde olan bir yapı; ancak kamuya açık bir "deprem performans analizi/ güçlendirme raporu" bulamadım. Yani yapı ile ilgili teknik bir güçlendirme uygulaması veya "kapama/ boşaltma" duyurusu kamu kaynaklarında görünmüyor. Bulduğum kaynaklar: Devlet Tiyatroları resmi sayfası; ayrıca yapının tarihçesi ve restorasyon/ koruma çalışmalarıyla ilgili akademi/ dergi yazıları.

İzmir Sanat ve İsmet İnönü Sanat

Merkezi Büyükşehir Belediyesi İzmir'deki mekânlarının (Kültürparkı / Kültür-sanat merkezleri içindeki alanları): İki tesis belediye denetimi kapsamında ve aktif olarak etkinlik listesinde yer alıyor; kamuya açık bir "kapatma veya güçlendirme/performans analiz raporu" yayımlanmış görünmüyor. Yine de bina bazlı teknik raporlarını (kamuya açık) bulamadım. Bulduğum kaynaklar: İzmir Büyükşehir Belediye'sinin deprem riskine ilişkin genel envanter ve çalışmalar sayfaları.

Adnan Saygun Sanat Merkezi (ASSM): Aktif kongre/ sempozyum kullanımından dolayı kapanmış/ boşaltılmış olmadığı anlaşılıyor; ayrıca yapıda deprem konularının tartışıldığı etkinliklerin düzenlenmesi, teknik çevrelerin burayı kullanmaya devam ettiğini gösteriyor. Ancak doğrudan "yapısal güçlendirme uygulaması" şeklinde açık bir proje dokümanı bulamadım.

Sabancı Kültür Sarayı/ Sabancı Kültür Merkezi ve AKM sahneleri (Ege Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi ve benzeri "AKM" salonları): İki merkezde de salon etkinlikleri yapılmış; kamuya açık güçlendirme/ kapama duyurusu bulamadım. Ancak İzmir genelindeki deprem farkındalığı ve çalıştayların bu salonlarda yapılması, mekanların denetim ve risk değerlendirmesi kapsamında tutulduğuna işaret ediyor. Ege Üniversitesi AKM aktif olarak kullanımda; sahne/ teknik bilgiler üniversite sitesinde mevcut. Ancak "yapısal performans analizi" metni kamuya açık değil . Geçmişte bazı AKM türü yapıların güçlendirme/yenileme tartışmaları ve firma açıklamaları medyada yer almış. Bulduğum kaynaklar: Üniversitelerin etkinlik sayfaları. Ayrıca geçmiş yıllarda AKM güçlendirmelerine dair teknik konuşmalara/ uygulamalara ilişkin haber/ video arşivleri bulunuyor.

Gelelim üniversitelerin gösteri salonlarına (Dokuz Eylül, Ege, İzmir Ekonomi, Yaşar vb.): Üniversitelerde binadan binaya farklılıklar var: Bazı fakülte, salon binaları için "yıkım, yeniden inşa, güçlendirme" kararları veya önerilerinde bulunulmuş. Birçok üniversite deprem çalıştayları, planlama ve yeni yerleşke projeleri ile ilgileniyor. Ancak her salonun performans raporu ayrı ayrı sorgulanmalı. Ne yazık ki buraya aktaramadım.

Yukarıda görüldüğü gibi birçok sanat yapısı için kaynak pek mevcut değil ya da kamuyla paylaşılmıyor. Bizler kurumlar yerine dolaylı yollardan ve medyadan bu bilgilere ulaşmaya çalışıyoruz. Örneğin AKM için 10 Ocak 2022 tarihli bültenninde şöyle bir haber yer alıyor. "Yerel basında Ege Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi binasının İl Emniyet Müdürlüğü'ne tahsis edilmesine yönelik haberler yayınlanmış bulunuyor. Ayrıca bu yapının hemen bitişiğinde yer alan Resim Heykel Müzesi'nin yıkım tehdidi altında olduğunu da öğrenmiş durumdayız." Evet, tiyatro ve gösteri salonları konusunda belki kamuya açık paylaşımla ciddi çalışmalara ihtiyaç var. Ben kısaca durum belirtmek istedim. Bu çalışmaları kurumlara bırakarak gelelim siz okuyuculara yani sanat severlere. Önemli bir konudan bahsetmek istiyorum. Bireysel bilinçlenme.

Birçok alanda farkındalık yaratılırken "Gösteri sırasında olan depreme karşı davranışlarımızdan" pek bahsedilmez. Kapalı bir tiyatro veya gösteri salonunda deprem anında ne yapmanız gerektiği, evde ya da sokakta olmaktan farklıdır. Çünkü: Koltuklar sabit ve sıra halindedir, hareket alanı dardır. Panik hâlindeki kalabalık tahliyeyi katbekat arttırır. Sahne ışıkları, dekorlar, avizeler gibi üstümüze düşebilecek unsurlar vardır. Bu nedenle en kritik ilke: Sallanma bitene kadar kaçmaya çalışmak yerine, olduğunuz yerde kontrollü şekilde "çök – kapan – tutun" pozisyonuna geçilmesidir. Çünkü çıkmaya çalışırken kapılara, koridorlara yığılmak ölümcül ezilmelere yol açabilir.

DEPREM, BİZ TİYATRO/ GÖSTERİ SALONUNDAYKEN OLURSA NE YAPMALIYIZ?

Bunu birkaç başlık altında toplamalıyız.

Salonda Koltuğunuza Oturmadan Önce Yapılabilecek Akıllı Önlemler: Bir salona girdiğinde iki şeye göz atın: "Acil Çıkış" tabelası nerede? Yerimden kalkarsam hangi kapıya en kısa sürede ulaşırım? Tıpkı uçaktaki gibi düşünün: Nerede çıkış kapısı olduğunu önceden bilirsen, panik sırasında beynin otomatik çalışır.

Sallantı başladığı anda: Ayağa fırlamayın, koşmayın, bağırmayın. Koltuğunuzda eğilerek (çök) önünüzdeki koltuğun arkasını siper olarak kullanın (kapan). Ellerinizle başınızı boynunuzu koruyun. Eğer yer varsa koltuğun yanına değil, önüne kapanın (koltuklar devrilirse sizi ezmemesi için).

Koltuğa ya da önünüzde sabit bir yere tutunun (denge için). En ölümcül hata: "Çıkışa koşayım!" diyerek ayağa fırlamak. İnsanlar birbirini ezer veya düşen avize/ışık altında kalınır.

Sahne, ışık, dekor büyükse ve sahneye yakınsanız: Sahnede ağır dekor düşebilir, sahneden uzağa hamle yapmayın, yine çömelip kapanın. Asla sahne koridoruna doğru koşmayın, perde arkası da güvenli değildir. Balkon gibi üst katlardaysanız merdivene fırlamak çok tehlikelidir. Cep telefonuyla ışık tutmak veya video çekmek tehlikelidir. Hem görüşü engellersin, hem dikkat dağılır

Sallantı durduktan sonra: Salon görevlilerinin/ anons sisteminin tahliye yönlendirmesini bekleyin.

(Bazı salonlarda otomatik acil çıkış ışıkları devreye girer.) İtmeden, koşmadan, mümkünse tek sıra halinde en yakın "acil çıkış kapısına" yönelin. Asansör varsa KULLANMAYIN. Acil çıkış merdivenleri camlı ya da süslemeli koridorlardan daha güvenlidir.

Unutmayın: Deprem anında "kaçarım" değil "hayatta kalırım" stratejisi gerekir. Kaçmak çoğu zaman ölümcül, sabit kalıp çömelmek ise hayat kurtarıcıdır.

Ama ne olursa olsun sanatsız kalmayın.

Sofranın Sanatı Besleyen Yönü

Emine AKI/*Gazeteci*

Rakı kadehlerinin gölgesinde doğan dizeler, tiyatro sonrası kahkahalar ve yemek yapmayı sanat sayan ustalar...

Türkiye'nin sanat tarihine baktığımızda, ilhamın nereden geldiğini anlamak aslında pek zor değildir. Çoğu zaman o ilham, bir masa etrafında, birkaç dostla paylaşılmış bir tabakta, bir kadehin gölgesinde saklıdır. Şairlerin, yazarların, oyuncuların ve ressamların buluştuğu sofralar; sadece yemek yenilen yerler değil, birer düşünce atölyesi, birer duygu laboratuvarı olmuştur.

O masalarda fikirler, duygular ve kelimeler birbirine karışır. Rakı kadehlerinin arasında şiirler yazılır, tiyatro oyunlarının ilk sahneleri konuşulur, roman kahramanlarının yüzleri belirir. Türkiye'nin modern sanatında sofralar, adeta görünmeyen bir yaratıcı güçtür.

"Dünya Ölmeme Günü" – bir Masada Başlayan Efsane Göğe Bakma Duraklarından, ölmeme Günlerine...

"Ertesi gün için bir şey diyemem ama rakı içtiğin gün ölmezsin." Cemal Süreya

İsmindeki şiirsellikten anlayacağınız üzere edebiyatımızın en etkili yazarlarının, her sene toplanıp bir meyhanede demlendikleri, demlenirken de aşktan, siyasetten ve yaşamın her halinden gelişine konuştukları gündür "Ölmeme Günü". Turgut Uyar, Cemal Süreya, Can Yücel, Edip Cansever, Tomris Uyar, Sezai Karakoç, İlhan Berk, Ömer Uluç, Nezihe Meriç ve daha niceleri geçer "Ölmeme Günü" masasından. Bir yanda dizeler fısıldanır, bir yanda hayat tartışılır. Rakı kadehlerinin arasında zaman yavaşlar, sözcükler ağırlaşır. O akşam, yalnızca dostluk değil, edebiyat tarihi yazılır.

Sofra bir tür okul gibidir: Kimse öğretmen değildir, herkes öğrencidir. Bir dize, bir bakış ya da bir sessizlik bile bir sonraki şiirin ilk harfini taşır.

Gelenekselleşen ve aynı zamanda baharın da en güzel günlerine gelen "Ölmeme Günü" 1985'e kadar her yıl yaşatılır. İlan ettikleri Dünya Ölmeme Günü'ne katılan şairler her sene buluşup dünyanın güzelliklerini konuşurlar. Ta ki, Turgut Uyar 22 Ağustos 1985'te "ölüp" 26 Mart 1986 "Ölmeme Günü" şişesinin boynunu bükük bırakana kadar...

Özdemir Asaf ve "Şimdi" Meyhanesi: Rakının ve Şiirin Ortak Sofrası

Özdemir Asaf, rakıyı öyle severdi ki, sonunda kendi meyhanesini açtı. 1971'de Küçük Bebek'te "Şimdi" adlı mekânıyla, edebiyat ve dostluk için adeta bir mabet yarattı. "Şimdi" yalnızca bir meyhane değildi; dost sohbetlerinin, dizelerin ve anıların buluştuğu bir merkezdi.

Masaya oturanlar, yalnızca yemek yemek ya da içmek

için gelmezdi; burada fikirler paylaşılır, yeni dizeler doğar, bazen de tartışmalar bir şiire dönüşürdü. Özdemir Asaf'ın kendisi, masadaki sohbetleri yönetmez, daha çok sessiz bir gözlemci ve ilham kaynağı olurdu. Arkadaşlarının konuşmaları, kahkahaları ve bazen de tartışmaları, onun şiirlerine yön verir, kelimeleri şekillendirirdi.

"Şimdi"de bir akşam, rakı kadehlerinin arasında arkadaşlarına dönerek şöyle dediği anlatılır:

"İnsan, rakıyı değil, ânı içiyor aslında."

Bu söz, mekânın ruhunu tarif eder niteliktedir. Masadaki her kadeh, her meze tabakları, her sohbet bir anlam taşır; sadece karnı değil, ruhu doyurur. Şairler, yazarlar ve sanatçılar için "Şimdi", bir çeşit edebiyat kulübü, yaratıcı laboratuvar ve sosyal ritüeldi.

Özdemir Asaf'ın sofrasında, dostluğun ve edebiyatın iç içe geçtiği anlar sıkça yaşanırdı. Masada konuşulan bir hikâye, ertesi gün bir şiirin ilk dizesine dönüşebilir; kahkaha ve sessizlik, düşünceleri besleyen görünmez tuğlalar olurdu. "Şimdi", sadece Küçük Bebek'in sokaklarında değil, Türk edebiyatının hafızasında da kalıcı bir mekân olarak yer aldı.

Meyhane müdavimlerinden bazıları, Turgut Uyar, Edip Cansever, İlhan Berk gibi İkinci Yeni şairleriydi. Bu isimler, masada yalnızca rakı içmekle kalmaz, dizeleri tartışır, fikirlerini paylaşır, bazen de küçük oyunlar kurarak şiirsel ilhamın kıvılcımlarını ateşlerdi. Özdemir Asaf için "Şimdi", şairlerin, yazarların ve sanatçıların yaratıcılığa açılan kapısıydı; masada geçen her an, bir sonraki esere, bir sonraki dizenin doğuşuna zemin hazırlardı.

Ece Bar: Bir Kadının Kurduğu Sofra

1983 yılında Ece Aksoy, Kuruçeşme'nin boğaza nazır bir köşesinde Ece Bar'ı açtığında, İstanbul gece hayatına sadece yeni bir mekân değil, yeni bir ruh kazandırdı. Ece Bar, sadece içki içilen bir yer değil, sanatla beslenen bir sahneydi.

Alt katındaki Aynalı Meyhane'de Ege otlarıyla yapılmış mezeler, sızma zeytinyağlılar servis edilirken; üst katta Tuncel Kurtiz'in sesi yankılanır, Sezen Aksu, Uğur Yücel, Melih Cevdet Anday, Yıldırım Türker ve Tuğrul Eryılmaz aynı sofrada buluşurdu.

Ece Aksoy, yemek yapmayı bir ritüel gibi görür, şöyle derdi:

"Ben mutfakta yemek değil, sanat yapıyorum."

Ece Bar'ın sofraları, tıpkı sahnedeki bir performans gibi yaşanır, ardından alkışsız ama unutulmaz bir şekilde biterdi. Kendi gitti adı kaldı yadigar...

Tiyatro Sonrası Sofralar: Sahnenin Uzantısı

Metin Akpınar, Zeki Alasya, Ferhan Şensoy, Aydın Boysan, Ali Poyrazoğlu, Ata Demirer ...

Onlar için sofra, sahnenin bir devamı. Oyun bitince perde kapanır ama hikâye masada sürer. Bir tiyatrocunun en iyi eleştirmeni dost masasıdır. Herkes birbirine laf atar, kahkahalar arasında en ciddi fikirler tartışılır.

Aydın Boysan, bir yazısında şöyle der:

"Rakı sofrası, insana en çok kendini anlatır."

Gerçekten de o sofralarda herkes biraz kendini, biraz hayatı, biraz da sanatı masaya koyardı.

Metin Akpınar, yıllar sonra bir söyleşide anlatır:

"Tiyatrodan sonra hep aynı masaya otururduk. Oyun bitse de biz sahneden inmezdik. Masada

karakterler hâlâ konuşurdu."

Sait Faik ve Burgazada Sofraları

Bir başka dünyada, Burgazada'da Sait Faik'in mütevazı sofrası kurulur.

Balık, ekmek, biraz şarap...

Yanında dostları, balıkçılar, çocuklar...

Sait Faik için yemek, bir lüks değil, bir hikâyeydi. Onun sofraları şatafatlı değildi ama sıcak ve gerçekti.

Balık yerken duyduğu dalga sesi, öykülerine denizin ritmini taşırdı.

Kimi zaman şöyle yazardı:

"Bir ekmekle bir insanın karnı doyar, ama hikâye için bir dost gerekir."

Yemek Yapmayı Seven Sanatçılar: Sofrada Yaratıcılık ve Ritüel

Sanat ve yemek, kimi isimlerde adeta aynı bedende birleşmiştir. Bu kişiler için mutfak, sahne kadar kutsaldır; yemek yapmak, bir ritüel ve yaratıcı bir performanstır.

Yılmaz Erdoğan yemek yapmayı "bir sahne provası" olarak görürmüş. Dostlarına hazırladığı sofralarda sadece karın doymaz, aynı zamanda replikler, diyaloglar ve fikirler doğar; tabaklar ve tencereler birer prova alanına dönüşürmüş. Arkadaşlarının kahkahası, sosun karıştırılması ve masadaki sohbet, onun için tiyatro sahnesinin uzantısı gibidir derler.

Zuhal Olcay, evde yemek yapmayı bir tür terapi olarak yaşar derler. Tiyatrodan çıkan ilk işi makarna sosunu karıştırmak, sebzeleri doğramak ve mutfakta sessiz bir ritüel yaratmakmış. O sofrada yalnızca yemek değil, aynı zamanda günün yorgunluğu ve enerjisi de pişer; masadaki herkes bu sessiz performansın tanığı oluyormuş.

Sezen Aksu, için Ege mutfağı bir kimliktir. Fava, deniz börülcesi, enginar gibi yemekler sadece lezzet değil, birer kültürel ifade aracıdır. Masasına oturanlar, sadece yemek yemiyor, Ege'nin rüzgârını, denizini ve tarihini de tadıyor gibidir. Sezen Aksu'nun yemekleri, onun müziği kadar karakter dolu ve özgündür; her meze, her ot tabağı bir melodiye eşlik eder diyorlar. Bize de kısmet olur belki...

Aydın Boysan, rakı sofralarının en büyük filozofudur. Ona göre:

"Bir meze, bir fikir gibidir. Az olmalı ama tam yerinde."

Boysan'ın masalarında küçük tabaklar, büyük sohbetlerle dolup taşar; şaka ve eleştiri, rakının yanında servis edilir. Sofrada sadece karın değil, zihin de doyurulur.

Bu isimlerin ortak noktası şudur: Mutfak, onlar için sahnedir; yemek yapmak, yaratıcı bir ritüel; sofrada paylaşılan anlar, sanatın kendisidir. Masalar, tıpkı sahneler gibi, bir hikâye anlatır ve o hikâyede hem lezzet hem de fikir birlikte pişer.

Sofra: Yaratıcılığın ve Kültürün Toplanma Noktası

Sofra, sadece yemek yenen bir alan değildir; aynı zamanda yaratıcılığın, dostluğun ve kültürel hafızanın kesiştiği bir mekândır. Türk sanatçılarının ve edebiyatçıların masalarında bu durum açıkça görülür. Başta Atatürk olmak üzere, Metin Akpınar, Kemal Sunal, Yaşar Kemal, Tuncel Kurtiz, Aydın Boysan, Ata Demirer, Özdemir Asaf, Cemal Süreya ve Ece Bar müdavimleri... Hepsi sofraların yaratıcı enerjisinden beslenmiştir.

Eskiden bu tür sofralar doğal bir ritüelle kurulur, plansız ama yoğun bir paylaşım ortamı oluşurdu. Metin Akpınar'ın tiyatro sonrası sofraları buna en güzel örneklerden biridir: sahnede biten bir oyun, masada yeniden canlanır; oyuncular karakterlerini masada tartışır, şairler dizelerini test eder, yazarlar gözlemlerini paylaşırdı. Masanın etrafındaki sohbet, kahkaha, tartışma ve sessizlikler, yeni fikirlerin doğduğu görünmez bir atölyeydi.

Benzer şekilde, Özdemir Asaf'ın "Şimdi" Meyhanesi, rakı kadehleri ve meze tabakları arasında bir edebiyat laboratuvarı işlevi görürdü. İkinci Yeni şairleri, dost sohbetleri eşliğinde dizeleri tartışır, kiminin kahkahası diğerinin ilham kaynağı olurdu. Ece Bar'da ise tiyatrocular, müzisyenler ve yazarlar, Boğaz manzaralı masalarda hem karnını hem ruhunu doyurur, sohbetlerini sanatın bir parçası hâline getirirdi.

Sofra, bu bağlamda yabancı dillerde karşılığı olmayan bir kavramdır. "Table", "banquet" ya da "meal" yalnızca yemek ve ziyafeti ifade eder; oysa bizde sofra, insanları bir araya getiren, sohbeti, dostluğu, yaratıcı enerjiyi ve manevi paylaşımı içeren bir kavramdır. İftar sofralarında olduğu gibi, çeşitlilik veya zenginlik şart değildir; önemli olan, etrafındakilerle kurulan bağ ve paylaşılan anın değeri.

Bugün, bu derinlikli sofraları yeniden kurmak neden bu kadar zor? Onca ünlüyü, her biri hayatta olsa bile, o spontan ve doğal ortamda bir araya getirmek artık neredeyse imkânsızdır. Sofra, yalnızca yemek değil; bir zaman, bir ritüel ve bir birliktelik sanatıdır. Ve bu sanat, geçmişten günümüze kültürümüzün en canlı ve anlamlı ifadelerinden biri olarak varlığını sürdürür.

Ezcümle; sofra, sadece bir yemek masası değil; yaşamın, sanatın ve dostluğun aynı anda paylaşıldığı bir sahnedir. Her kadeh, her tabak ve her sohbet, geçmişten bugüne kültürümüzün ve yaratıcılığın birikimini taşır. Belki bugün aynı sofraları yeniden kurmak zor, belki o spontan, kendiliğinden oluşan anların tekrarı imkânsızdır; ama her bir sofra hâlâ bir hatıra, bir ilham kaynağı ve bir yaratıcı enerji odağı olarak varlığını sürdürür. Ve işte bu yüzden, bir sofra her zaman yaşamı, sanatı ve dostluğu besleyen bir mucizedir.

Tiyatronun Pek Bilinmeyenleri!..

Ayşegül YALÇINER
Tiyatro Sanatçısı

Çok sevdiğim bir dostum bu dergi için tiyatroya dair bir şeyler yazmamı isteyince heyecanlandım. Ömrümün 26 yılını durmadan tiyatro yaparak geçiren bir oyuncu olarak okuyucuya iyi hissettirmek üzere kâğıdı, kalemi elime aldım. Hala beceremem bilgisayarda yazmayı, daha doğrusu sevmem, soğuk gelir bana ekran ve tuşlar... Halbuki kâğıt ile kalemin öpüşmesi öyle mi? Eski bir kitabın kokusu öyle mi? Neler neler hissettirir insana... Kâğıt ile kalem hasretlerini giderirken bunda bile mana aramamın tiyatrodan dolayı olmasına gülüyorum. Her şeyin bir sebebi vardır değil mi? Bazen görüneni, bazen görünmeyeni, bazen de gizleneni gösteriyoruz tiyatro yaparken. Oynuyoruz, görüyoruz, gösteriyoruz, gizliyoruz, görünür kılıyoruz, anlatıyoruz, anlıyoruz, düşünüyoruz, düşlüyoruz, hayal ediyoruz, yıkıyoruz, yenisini inşa ediyoruz, eskitiyoruz... Çocuk gibiyiz, bıkmak, usanmak bilmeyen, yer yer sıkılan, yorulan ama oynama halinden vazgeçmeyen... Sürekli önümüze engeller sunuluyor memleketimizde kendi mesleğimizi icra ederken; toplumsal normlar, siyasi yasaklar, sansür, baskı, adam sendecilik, liyakatsizlik, birinin adamı olmak, birinin adamı olmamak, cepheleşme, ünlü seviciler, sabun köpüğü işler, sanat çeteleri, narsist meslektaşlar, ekonomik kaygılar gibi sayması uzun, anlatması derin kaygılar içinde diri kalmaya, üretmeye ve dünyaya umut yaymaya, insana iyi gelmeye çalışan hayal işçileriyiz. E hani umutlu olacaktı, okuyana iyi gelecekti bu yazı? Yarın oyun var, al sana umutlanmak için güzel bir sebep.

Evet oyun var da kaç seyirci gelecek? Gelen seyirci sayısı masrafı karşılıyor mu? Masraf derken? Bir seyirci yazmış sosyal medyadan oyun sonrası bana; "keşke boş koltukları emekli izleyicilere bedava verseniz?" Emin olun ben de o koltuk boş olacağına bir izleyicinin oturmasını tercih ederim. Türkiye'de özel tiyatro yaparak yaşamanın ne kadar zorlayıcı bir iş olduğunu, nelerle mücadele ettiğimizi bilmiyor, bilse bile tam olarak anlayamıyor insanlar. Her şey bir hayalle başlıyor. Öncelikle hayal kuruyoruz, sahnelemek istediğimiz eseri belirliyoruz ya da biz yazıyoruz. Başka bir yazara aitse eser, işin içine telif giriyor. Biz yazıyorsak yazım süreci öncesi birkaç aylık ön araştırma, okuma, izleme, üzerine düşünme, o tarihi öğrenme, anlama, oyunun geçtiği mekânı belirleme, kanavayı, kişileri oluşturma gibi süreçler sonrası yazım aşamasına geçiyoruz. Yazıyoruz, siliyoruz, yazıyoruz, düzeltiyoruz, tekrar tekrar yazıyoruz, role uygun oyuncular buluyoruz, prova mekânı ayarlıyoruz, aylar süren provalarda çay içiyoruz, börek yiyoruz, prova mekanına para ödüyoruz, mekâna gelirken yol yapıyoruz, yola para harcıyoruz, yani daha prova aşamasında kazanç elde edip etmeyeceğimizi bilmeden deli gibi masraf yapıyoruz. Hayal ettiğimiz dünyayı gerçek kılmak için kostümler tasarlıyor, dekorlar çiziyor, ışık, müzik rejisi yapıyoruz. Kostümleri diktirip, dekorları yaptırıyoruz, e tabii ki bu kalemler de bayağı masraflı. Çünkü kullanılan malzemeler sürekli değer kazanıyor memleketimizde altın gibi. Afişler için stüdyo ayarlanıyor, makyöz, kuaför getirtiliyor sete, iyi bir fotoğrafçı deklanşöre basıyor da basıyor. Ardından dekorla, kostümle başka bir gün sahne üzerinde oyun fotoğrafları çekiliyor, oyun için teaser çekiliyor sinemacı bir yönetmen tarafından. O çekilen videolar kesiliyor, biçiliyor, yapıştırılıyor, günlerce montajı yapılıp çekici, merak uyandırıcı bir fragman halini alıyor. Çekilen yüzlerce fotoğraf arasından afiş için fotoğraf seçiliyor, afiş rengi, yazı biçimi ayarlanıyor, afişler ve el ilanları basılıyor. Oyunda müzik varsa stüdyoya girilip şarkılar okunuyor, belki önceden sıfırdan şarkılar besteleniyor, sözleri yazılıyor. Nihayet prömiyer günü demeden tanıtıma yükleniliyor. Eş, dost, akraba, tiyatro çevreleri, eleştirmenler, gazeteciler, ödül jürileri oyuna davet ediliyor, bol bol sosyal medya paylaşımı yapılıyor. Basın bültenleri yazılıp, gazetelere, sosyal medya kanallarına, televizyonlara gönderiliyor. Aylarca hatta bazen yıllarca süren onlarca kişinin emeği ilk gece heyecanında seyirciye aktarılıyor. Bizim izleyicimiz geldiğinde karşılaştığı 80 dakikayı görüyor (tabii oyunun süresi değişiyor projeden projeye), ama bunun evvelini, yemeğin pişmeden önceki aşamalarını bilmiyor. Elbette oyun öncesi oyuna uygun, teknik imkanları yeterli, iyi bir tiyatro salonu tahsis ediliyor. Bu tiyatro salonları bazen şahsa ait, özel, bazen de belediyeye ait. Salon belediyeye bağlıysa önceden dilekçe yazılıyor, bazı projeler baştan onay görmüyor, reddediliyor. Onay aldığındaysa o sahnenin gecelik kira bedeli (tabii ki salon salon değişiyor) 50 ile 100 seyirci bilet fiyatı kadar tutuyor. E ekibin giderleri, yevmiyeler, SGK, vergiler, muhasebe giderleri, oyun günü dekor nakliyesi, reklam için harcanan bütçe, telif hakkı... gibi kalemleri alt alta dizdiğimizde 200 üzeri seyirci ancak bir özel tiyatroyu kara geçiriyor. (Tabii ki proje proje, tiyatro tiyatro rakamlar değişiyor) Profesyonel hazırlanan Kadıköy Halk Tiyatrosu gibi prodüksiyon tiyatrolarında durum aşağı yukarı bu. Velhasıl keşke o boş koltuğu emekli seyircime bedava verecek gücüm olsa... Ya da o salonu bana parasıyla tahsis eden belediye o salondaki boş koltukları indirimli fiyattan emekli vatandaş ya da öğrenciler için satın alsa... Hem halka hizmet olur belediye için hem halka iyi gelir hem de yaşamak için çırpınan kendi imkanıyla var olmaya çalışan tiyatrolara maddi, manevi destek olur, nefes olur. Belediye tiyatro salonlarını belediyeler kendi özel şirketleri gibi yönetmeyi bıraktıklarında halka kültür sanat hizmeti verilir ve bir ülke ancak kültür sanatla, insana verdiği değerle kalkınır, yücelir.

İşin bir de turne kısmı var, bu konuya belki önümüzdeki sayıda değinirim. "Sanat Tozu" dergisi İzmir'de yayınlanacağı için "Müzeyyen" isimli oyunumuzla Kasım ayında İzmir seyircisiyle kavuşacağımız müjdesini de buradan vereyim.

Tiyatrosuz ve umutsuz kalmayın!

Türk müziğinin unutulmaz sesi, Cumhuriyet'in Divası Müzeyyen Senar iki önemli tiyatro sanatçısı tarafından sahnede yad ediliyor.

Müzeyyen isimli biyografik oyunda; Celile isimli oyunla izleyicinin kalbinde taht kuran Yılın Kadın Performansı ödüllü Ayşegül Yalçıner ile 1994'de yayınlanan Kaygısızlar dizisinden beri ekranlarda ve sahnede olan Damla Özen rol alıyor.

Kendi gençliği ile karşılaşınca ne yapar insan? Seçtiği yollar mı insanı bulunduğu konuma getirir? Müzeyyen Senar başka yoldan gitse yine unutulmaz bir diva olur muydu? Hem tok hem işveli sesiyle Türk müziğinde solistlik müessesesini başlatmış, Atatürk'ün karşısında defalarca şarkı söylemiş, evliliklerinin enkazlarından güçlü çıkmayı başararak efsaneleşmiş Müzeyyen nasıl Müzeyyen Senar oldu?

Müzikleri Can Alper tarafından yapılan oyunun rejisi ve metni Ali Yalçıner'e ait.

Müzeyyen Türkiye'nin her yerinde seyircisiyle buluşuyor. Kadıköy Halk Tiyatrosu 2025 Mart ayında prömiyer yapan MÜZEYYEN isimli oyunda Cumhuriyet'in divası Müzeyyen Senar'ın hayatını sahnelerken, dönemin Türkiye'sinin politik, sosyolojik, kültürel tarihini de gerçekçi bir dille seyirciye aktarmaktadır. Müzeyyen Senar üzerinden anlatılan hikâye aslında herhangi bir kadının kendi kimliğini inşa sürecini gözler önüne sererken; yine herhangi bir kadının hayatındaki dönüm noktaları, karşılaştığı zorlukları, mücadeleyi, tercihleri ve seçimleri için ödediği bedelleri de yansıtmaktadır. Oyun boyunca Müzeyyen Senar'ın gençliği ve yaşlılığı aynı anda sahnede karşılıklı rakı içmektedirler; birbirlerine anılarını anlatır, eski eşlerinin, müzisyen arkadaşlarının dedikodularını yapar, şarkılar söyler, geçmişle hesaplaşır, seyirciye kâh keyifli, kâh hüzünlü anlar yaşatırlar.

2025 Üstün Akmen Özel Ödülüne layık bulunmuştur.

Oyuncular:
Ayşegül Yalçıner
Damla Özen
Yazan – Yöneten : Ali Yalçıner
Müzik : Can Alper
Dekor : KHT – Ferit Özen
Kostüm : Aygül Kostüm
Afiş Fotoğraf : Mert Gider – Epilog Stüdyo
Afiş Tasarım : Fırat Seymen
Asistan : Cihan Bektaş
Fragman : Gurbet Gurur Cantürk
Yapım: Kadıköy Halk Tiyatrosu

"Müzeyyen" İzmir oyun takvimi;
6 Kasım Perşembe 20:30 Ege Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi
7 Kasım Cuma 20:30 Karşıyaka Belediyesi Hikmet Şimşek Sanat Merkezi
Diğer oyunlar için aşağıdaki instgramdan sayfasından takip edebilirsiniz.
@ayşegul.yalciner

Sanatla Randevu: Kasım

Dilara ŞENGEL

Kasım'ın rüzgârı yalnızca havayı değil, İzmir'in sokaklarını da hafifçe üşütürken; şehirdeki sahneler çoktan ışıltısını yakalamış durumda. Kordon boyunca uzanan rüzgar kimi zaman bir keman tınısını kimi zaman da tiyatro salonundan taşan bir repliği taşıyor kulağımıza. Deniz kenarında uzanan o akşam üstleri artık yalnızca günün yorgunluğunu değil "tek bir an"ın büyüsünü kucaklıyor.

İzmir bu ay, bir şehir olmaktan çok bir sahneye benziyor. Kalan gün ışıkları, perdelerin aralığından süzülen o ilk ışık gibi bir davet sanki. "Gel, bak, izle, hisset." . Çünkü sanat bu ay yalnızca izlenmiyor; içine giriliyor. Her köşe başında bir hikâye, her sahnede bir yüz, her notada bir duygunun yankısı var.

Işıklar açıldığında bir perde aralanıyor ama sahneye yalnızca oyuncular çıkmıyor. Sizin için bir duygu, bir hatıra, belki uzun zamandır sessizce bekleyen bir düşünce de yükseliyor. İzmir'in sanat takvimi, kasım boyunca tam da bu duyguların birleştiği yerlerde buluşturuyor bizi.

Bu yazıda, şehrin ruhunu üç farklı kapıdan dolaşacağız: tiyatro, konser ve atölye. Her biri aynı hikayenin başka bir cümlesi gibi. Kimi zaman bir sahnede oyuncunun nefesini duyacağız kimi zaman bir konserin ortasında kalbimizin ritmini değiştiren bir nota yakalayacağız. Belki de bir atölyede ellerimizle düşüncelerimizi biçimlendireceğiz.

Perde açıldığında, her şey yeniden başlar. Seyirci yerini alır, sahne kararır, bir nefes duyulur. Sonra bir ışık yanar. Bir replikle, bir bakışla, bir sessizlikle dünyayı yeniden kurulur. Perde açıldığında yalnızca "oyun" başlamaz aslında; bir ruhun parçası da ışığa çıkar. Her replik, birinin kalbinde çoktan yaşanmış bir duygunun yankısıdır. Tiyatro, izleyicinin yalnızca gözünü değil, iç sesini de sahneye taşır. Bu ay İzmir'de perdeler yalnızca oyunlar için değil, insanın karmaşık ruh hallerine de aralanıyor.

Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu
İzmir Nazım Hikmet Kültür Merkezi (Konak)
21 Kasım 2025, Cuma

Suç ve Ceza
İzmir Nazım Hikmet Kültür Merkezi (Konak)
21 Kasım 2025, Cuma

No Man's Land
Boyoz Akademi Sanat Merkezi
21 Kasım 2025, Cuma

Bir İdam Mahkumunun Son Günü
İzmir Nazım Hikmet Kültür Merkezi (Konak)
21 Kasım 2025, Cuma

Mercaniye Çok Yaşa
İstinyeArt %100 Performans Arena (Balçova)
25 Kasım 2025, Salı

Sefiller
Ege Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi Yunus Emre Salonu (Konak)
24 Kasım 2025, Pazartesi

Sahne sadece oyuncuların değil müzisyenlerin de içsel dünyasının bir aynasıdır. Nota titreşiyor, alkış toklaşıyor, salon nefes alıyor. Bu ay, İzmir'de sahneler yalnızca "dinleme" için değil; hissetme, içine girme ve iz bırakan anlar yaratma için aralanıyor.

Kenan Doğulu
Kültürpark Açıkhava Tiyatrosu
05 Kasım 2025, Çarşamba

Karsu
Kültürpark Açıkhava Tiyatrosu (Konak)
06 Kasım 2025, Perşembe

Ahmed Adnan Saygun Senfoni Orkestrası ile Duo Blanc & Noir
Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi (Konak)
25 Kasım 2025, Cumartesi

Galerilerin sessiz koridorlarında dolaşan hayaletler şehrin ritmini yavaşlatan bir nefes gibi sizi sadece bakmaya değil; durup hissetmeye, düşünmeye ve o anın içinde kaybolmaya davet ediyor.

Uluslararası Seramiğin Genç İzleri Seramik Yarışması Sergisi
Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi, Giriş Kat Batı ve Ü (Konak)
3 Ekim - 12 Kasım 2025

Mehmet Emre Kişisel Resim Sergisi
Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi (Konak)
28 Kasım 2025

"Yarım Asır" Sergisi ("Sanat ve Tasarımın Dünü, Bugünü, Yarını" kapsamında)
DEÜ Güzel Sanatlar Fakültesi
17 Kasım - 17 Aralık 2025

UYUMAYAN

Yüzündeki geceyi görüyorum.
Gece...
Günü gizliyor, ruhunu gizliyor.
Gizlenmiş ruhu; susturulmuş bir bebeğin ağlaması,
Unutulmuş bir şarkının sözlerini hatırlamak,
Savaşın ortasında yalnız,
Savaşın ortasında umutsuz,
Savaşın ortasında nefes almak gibi...

Tanımadığım bir şehrin sokaklarında
Nereye gittiğimi biliyor gibi yürürken
Makyajsız bir kimliği yüzüme vuruyor.

Konuştukça kayboluyor
...ve kayboldukça kendini buluyor.

Avcunda sıkıca tutuyor yeminini,
İlk kez çıkan ruhunun sesinin gürültüsünden
Duysa da anlamıyor ana dilini.

Uyuyor,
O uyurken,
artık uyuyamayan ruhu yanında nöbet tutuyor,
Sabahı karşılıyor avcunda sımsıkı tuttuğu bir taş
ve nabzındaki sessiz direnişiyle.

Uyuyor,
O uyurken ben,
bendeki gürültüyü usulca örtüyorum gecenin karanlığına.

Esin AÇIL

